

NORGES HØYESTERETT

Den 20. april 2004 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2004-00727-A, (sak nr. 2003/577), sivil sak, anke:

A

(advokat John Christian Elden)

mot

Staten v/Oslo likningskontor

(Kommuneadvokaten i Oslo
v/advokat Andreas Stang Lund – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Flock:** Kjennelsen gjelder spørsmålet om avvisning av for sent fremsatt anke, hvor dommen var forkynt under hånden etter domstoloven § 179.
- (2) A anla ved stevning 19. september 2000 søksmål mot staten v/Oslo likningskontor. Søksmålet gjaldt ligningen for 1998, hvor han var gevinstbeskattet for kr 4 800 000 etter salg av en enebolig som han hadde kjøpt tre år tidligere. Ved Oslo tingretts dom 22. april 2002 ble staten v/Oslo likningskontor frifunnet og tilkjent saksomkostninger. A anket dommen til Borgarting lagmannsrett som 21. februar 2003 avsa dom med slik domsslutning:
 - ”1. Tingrettens dom stadfestes.
 2. I saksomkostninger for lagmannsretten betaler A til staten v/Oslo likningskontor 31 000 – trettientusen – kroner med tillegg av rente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer. Oppfyllelsesfrist er 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.”
- (3) Dommen ble sendt prosessfullmektigene for forkynnelse 24. februar 2003. Statens prosessfullmektig, kommuneadvokaten i Oslo, opplyste på det tilsendte forkynnelsesskjemaet at domsutskriften kom til hans kontor den påfølgende dag, og vedtok forkynnelse samme dag. Det skjema som ble sendt As prosessfullmektig, advokat John Chr. Elden, er stemplet innkommet ved hans kontor 25. februar. Forkynnelse ble her vedtatt 28. februar av prosessfullmektigen og returnert lagmannsretten uten nærmere forklaring på årsaken til forsinkelsen.

- (4) En måned senere, den 28. mars 2003, innga advokat Anders Brosveet i det samme advokatfirma anke til Høyesterett på vegne av A. På spørsmål fra lagmannsretten om årsaken til at forkynnelse først var vedtatt 28. februar, meddelte advokat Brosveet i brev av 4. april 2003 at "advokat Elden var i Bergen og Stavanger hele uken, og mottok derfor ikke dommen før han kom tilbake til Oslo 28. februar 2003". Etter at kommuneadvokaten i sitt tilsvaer hadde nedlagt prinsipal påstand om at anken ble avvist, oversendte lagmannsretten saksdokumentene til Høyesteretts kjæremålsutvalg med en bemerkning om at "anken anses rettidig innkommet".
- (5) Anken ble av kjæremålsutvalget henvist til behandling i Høyesterett. Utvalget besluttet samtidig at spørsmålet om avvisning av anken som for sent fremsatt, skulle avgjøres i forbindelse med ankeforhandlingen.
- (6) Til spørsmålet om avvisning har den ankende part – A – under ankeforhandlingen i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (7) I faktisk henseende må legges til grunn at advokat Elden mandag 24. februar 2003 forlot sitt kontor i Oslo tidsnok til å kunne ta et fly fra Gardermoen rundt kl. 16.00, og at han var tilbake på sitt kontor vel 4 dager senere, fredag 28. februar om ettermiddagen. Domsutskriften ankom advokat Eldens kontor med posten utpå dagen tirsdag 25. februar, etter at han samme dag hadde vært i kontakt med kontoret pr. telefon.
- (8) Det er således tale om en utsatt forkynnelse på tre dager regnet fra den dag domsutskriften ankom kontoret. Ved fravær som følge av utenbys oppdrag, har rettspraksis godtatt en slik forsinkelse. Det vises særlig til kjennelsen i Rt. 1996 side 992, som gjaldt et tilfelle hvor advokaten sågar befant seg i samme by som han hadde kontor, men hvor han som følge av et annet oppdrag ikke hadde kontakt med kontoret på tre dager.
- (9) A har nedlagt slik påstand:

"Saken fremmes."

- (10) Ankemotparten – staten v/Oslo likningskontor – har til avvisningsspørsmålet i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (11) Ut fra opplysningene i saken må det legges til grunn at advokat Elden var borte fra sitt kontor hele uken, helt frem til fredag ettermiddag.
- (12) Advokaten har ikke etterlevd den plikt han har til under fravær å holde seg orientert om det som skjer på kontoret. Den teknologiske utvikling har ført til at dette etter hvert er blitt lettere, noe som må skjerpe kravene til aktsomhet.
- (13) Til dette kommer at man ved mulig usikkerhet om forkynnelsestidspunktet ikke bør strekke ankefristen ut til det senest mulige tidspunkt.
- (14) Staten v/Oslo likningskontor har nedlagt slik påstand:

"Prinsipalt:
Anken avvises.
 ...

I begge tilfelle:

Staten v/Oslo likningskontor tilkjennes saksomkostninger for Høyesterett med kr 52 204 med tillegg av den rente som er fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.”

- (15) Jeg er kommet til at anken må avvises.
- (16) I mangel av den redegjørelse for eventuell forsinkelse med å vedta forkynnelse som det spørres om i forkynnesskjemaet, ga som nevnt advokat Brosveet opplysninger om reisefraværet i brev av 4. april 2003. Der ble opplyst at advokat Elden var i Bergen og Stavanger hele uken. For å få dette ytterligere klargjort meddelte kjæremålsutvalget noe senere i brev til advokat Brosveet at man ut fra de opplysninger som var gitt, la til grunn at ”advokat Elden hadde sammenhengende reisefravær i hele uke 9 i 2003, og at han kom tilbake til kontoret om ettermiddagen fredag 28. februar da han vedtok forkynnelsen”. Dette ble besvart av advokat Brosveet i brev 27. mai 2003. Om starten på reisefraværet ble det kun gitt opplysning om et foredrag som advokat Elden holdt i Bergen mandag 24. februar kl. 18.00. Dagen etter reiste han fra Bergen til Stavanger hvor han gjennomførte fengselsbesøk før hovedforhandling påfølgende dager. I brevet ble opplyst at Elden tirsdag 25. februar var i kontakt med en medarbeider på kontoret ”for gjennomgang av mandagens post”, en post som ifølge det som tidligere var opplyst, normalt ankom kontoret mellom kl. 13.00 og kl. 14.00. – Under ankeforhandlingen oppsto en viss usikkerhet om saksforholdet ved at advokat Elden antok at han hadde vært på kontoret mandag 24. februar 2003, og at han først hadde forlatt kontoret for å nå et fly fra Gardermoen med avgang rundt kl. 16.00.
- (17) Ut fra de opplysninger som er fremkommet, legger jeg imidlertid til grunn at advokat Elden – under forutsetning av at han var innom sitt kontor mandag 24. februar – i alle fall forlot kontoret før posten ble levert, og at han først var tilbake igjen fredag ettermiddag.
- (18) Det er i dette tilfellet tale om en forkynnelse under hånden etter domstolloven § 179, hvor advokaten underskriver og returnerer til domstolen en datert skriftlig erkjennelse om at han har ”faat skriftet”. Det følger av fast rettspraksis at dokumentet som hovedregel anses forkynt den dagen avgjørelsen med forkynningsbrev – som inneholder skjema for mottakserkjennelse til underskrift og retur – kommer frem til advokaten eller til hans kontor, se blant annet Rt. 1991 side 1214.
- (19) Forkynnelsen er kun en bekreftelse på at dokumentet – i dette tilfellet dommen – er mottatt. Den forutsetter således ikke at advokaten har gjort seg kjent med innholdet i dommen. Ved normal postgang vil underhåndsforkynnelse overfor partenes prosessfullmektiger skje omtrent på samme tidspunkt. Dermed utløper partenes ankefrist tilnærmet til samme tid, noe som bidrar til å skape sikkerhet rundt deres rettslige situasjon.
- (20) Det følger videre av rettspraksis at det er gjort unntak fra hovedregelen ved feriefravær i vanlig ferietid og ved helt kortvarig heldagsfravær ellers. Her løper ankefristen først fra tidspunktet for vedtakelse, se for eksempel Rt. 1998 side 1842.
- (21) Denne praksis gir ikke noe klart svar på hvor mange dagers fravær som kan godtas. I kjennelsen i Rt. 1988 side 776, som den ankende part har vist til, ble et tre dagers fravær godtatt. Men her innkom dommen til advokatens kontor fredag og forkynnelse ble vedtatt mandag. På den annen side ble et fravær på fire virkedager fra tirsdag, da dommen

innkom kontoret, til mandag, da forkynnelse ble vedtatt, ikke godtatt i Rt. 2003 side 74. Høyesteretts kjæremålsutvalg uttaler i kjennelse 10. mai 1999 i sak HR-1999-00246k at avgjørelsen i Rt. 1996 side 992 representerer et grensetilfelle. I den avgjørelsen ble tre dagers fravær fra kontoret godtatt i et noe særegent tilfelle, hvor advokaten ikke hadde vært borte fra kontorstedet, men likevel hadde hatt nødvendig sammenhengende fravær.

- (22) Når Høyesteretts kjæremålsutvalg har godtatt en forskyvning av forkynne­sestidspunktet bare ved helt kortvarig heldagsfravær av yrkesmessige eller andre vektige grunner utenfor vanlig ferietid, har dette vært begrunnet med at advokaten ellers burde ha sørget for å holde seg underrettet eller for at noen ved kontoret kunne vedta forkynnelse for ham. Kjæremålsutvalget har ved flere anledninger presisert at unntakene fra den nevnte hovedregel må holdes innenfor klare grenser, se for eksempel Rt. 2003 side 579 med henvisninger. Dette innebærer at ordningen med å godta utsatt forkynnelse som følge av fravær fra kontoret, bare bør gjelde for et meget begrenset tidsrom.

- (23) Slik mulighetene for kommunikasjon mellom fraværende advokat og hans kontor har utviklet seg, vil det nå vanligvis være enkelt å bli holdt orientert om rettsavgjørelser som kontoret har mottatt for underhåndsforkynnelse. Dermed ligger det til rette for at en eventuell annen advokat ved kontoret kan bli gitt fullmakt til å vedta forkynnelse på advokatens vegne. Dette kan også avtales på forhånd – før reisen – eller eventuelt etableres som en fast ordning. For å utnytte fristen for bruk av rettsmidler best mulig, kan dette enkelt kombineres med en foreløpig underretning til klienten om avgjørelsen. Jeg finner grunn til å fremheve behovet for forutberegnelighet og sikkerhet, som tilsier at grensen for hvor langt forkynne­sestidspunktet kan utskytes bør være så klar som mulig.

- (24) Med bakgrunn i den rettspraksis som foreligger, og den utvikling som har funnet sted, er jeg kommet til at utsatt forkynnelse ved heldags kontorfravær normalt ikke bør godtas med mer enn to virkedager regnet fra den dagen dommen eller kjennelsen kommer frem til advokatens kontor. Kommer dommen mandag, kan fristen således forskyves til onsdag. Vedtas forkynnelse på et senere tidspunkt, vil ankefristen måtte regnes fra den dag avgjørelsen kom frem til advokatens kontor. Dette må gjelde uansett fraværets samlede varighet.

- (25) I vår sak ankom dommen advokat Eldens kontor tirsdag 25. februar 2003, og han vedtok forkynnelse først fredag 28. Det kan da ikke godtas at startdato for ankefristen utskytes til 28. februar. I dette tilfellet startet således ankefristen 25. februar 2003. Jeg tilføyer at slik denne saken ligger an, med sammenhengende fravær fra mandag til fredag, ville ankefristen slik jeg forstår den praksis som hittil har vært fulgt, uansett vært oversittet.

- (26) Ankeerklæringen som er datert 28. mars 2003, er tidligst postlagt samme dag og er dermed for sent fremsatt.

- (27) Saksomkostningsspørsmålet for Høyesterett skal avgjøres etter tvistemålsloven § 175. Det er ikke omstendigheter i saken som gir grunn til å gjøre unntak fra hovedregelen om at saksøkeren – i dette tilfellet den ankende part – skal pålegges å erstatte motpartens saksomkostninger. Som nevnt ble avvisningsspørsmålet først avgjort etter ankeforhandling, hvor en vesentlig del av tiden gikk med til prosedyre om sakens realitet. Slik jeg ser det, må den ankende parts ansvar omfatte det fulle saksomkostningsbeløp. Saksomkostningsbeløpet settes i overensstemmelse med kommuneadvokatens saksomkostningsoppgave til kr 52 204, hvorav kr 2 604 gjelder utlegg. Etter det utfall

anken har fått, er spørsmålet om saksomkostninger for tingrett og lagmannsrett endelig avgjort ved lagmannsrettens dom.

(28) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

1. Anken avvises.
2. I saksomkostninger for Høyesterett betaler A til staten v/Oslo likningskontor 52 204 – femtitotusentohundreogfire – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.

(29) Dommer **Stabel:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(30) Dommer **Rieber-Mohn:** Likeså.

(31) Dommer **Gussgard:** Likeså.

(32) Dommer **Dølva:** Likeså.

(33) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

1. Anken avvises.
2. I saksomkostninger for Høyesterett betaler A til staten v/Oslo likningskontor 52 204 – femtitotusentohundreogfire – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.